

INTERNET IZVJEŠTAVANJE DIONIČKIH DRUŠTAVA SA ZAGREBAČKE BURZE

Jurković, Albina

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:409385>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

INTERNET IZVJEŠTAVANJE DIONIČKIH DRUŠTAVA SA ZAGREBAČKE BURZE

Mentor:

Prof.dr.sc. Ivica Pervan

Studentica:

Albina Jurković

Broj indeksa: 5131510

Split, rujan 2017. god.

Sadržaj

Sadržaj	2
1. Uvod	3
2. Regulacija financijskog izvještavanja.....	5
2.1. Zakon o računovodstvu	5
2.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI)	10
2.3. Zakon o tržištu kapitala	15
2.3.1. Vrste financijskih tržišta	16
2.3.2. Financijski instrumenti	17
2.4. Pravila Zagrebačke burze	19
3. Prethodna istraživanja o internet izvještajima.....	21
4. Internet izvještavanje d.d. sa Zagrebačke burze	27
4.1. Opis uzorka.....	27
4.2. Mjerenje Internet izvještava putem kriterija	32
4.3. Rezultati istraživanja.....	34
4.3.1. Osnovna statistička obilježja IFI ocjene	36
5. Zaključak.....	37
Literatura.....	39
Popis tablica, grafikona i slika	40

1. Uvod

Razvoj internetske tehnologije, uz sve veći utjecaj globalizacije na poslovanje, potiče poslovne subjekte na dobrovoljno objavljivanje svojih financijskih i nefinancijskih informacija na vlastitim web stranicama. Kvalitetna informacija treba biti relevantna, pouzdana i pravovremena i kao takva brže pronalazi put do potencijalnih ulagača (domaćih i stranih), koji su spremni svoj kapital uložiti u poslovni subjekt uz određenu naknadu.

U svrhu regulacije tržišta kapitala, osim donijetih zakonskih okvira, 1991. godine osnovana je Zagrebačka burza, kojoj je 2007. godine pripojena Varaždinska burza. U posljednjih deset godina, broj poslovnih subjekata čije dionice kotiraju na Zagrebačkoj burzi, gotovo se prepolovio. Naravno, glavni uzrok tome je recesijski period gospodarstva RH, u kojoj su brojni poslovni subjekti doživjeli svoj krah. Posljednja afera, vezana uz veliku hrvatsku kompaniju, zorno predočuje asimetriju informacija, povlaštene informacije posjeduje vlasnik, a „frizirane“ informacije predočene su javnosti. Problem asimetrije informacija u praksi će se teško eliminirati, ali bi je trebalo svesti na što je moguće manju mjeru, na način da se pravovremeno i konstantno objavljuju sve važne informacije koje imaju utjecaj na ulagače, da one budu transparentne. Isto tako je nužno da državna regulatorna tijela postrože svoje kriterije i zakone kojima se reguliraju obveze objavljivanja financijskih izvještaja.

Metode koje će se koristiti u ovom radu su:

- metoda deskripcije,
- metoda analize,
- metoda sinteze,
- metoda klasifikacije,
- metoda komparacije,
- metoda apstrakcije,
- metoda konkretizacije,
- metode indukcije,
- metode dedukcije.

Ovaj rad koncipiran je u pet cjelina. U uvodnom dijelu opisat će se problem financijskog izvještavanja te potrebe za kvalitetnim informacijama, nužnim za uspješno poslovanje u svjetskom gospodarskom okruženju.

U drugom poglavlju iznijet će se regulatorni okvir financijskog izvještavanja. Obraditi će se temeljni financijski izvještaji, njihovi elementi, subjekti koji su ih dužni objavljivati. Navest će se Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, zatim će se obraditi tržište kapitala kao i financijski instrumenti, te na kraju će se iznijeti osnovna pravila koja vrijede na Zagrebačkoj burzi.

U trećem poglavlju će se dati kratki prikaz prethodnih istraživanja o primjeni internetske tehnologije na svjetskim burzama u Singapuru, Maleziji, Jordanu, Rumunjskoj, Grčkoj, Ujedinjenom Kraljevstvu, Istočnoj Europi, Federaciji Bosne i Hercegovine; te Hrvatske i Slovenije.

U četvrtom poglavlju bit će prikazano istraživanje internetskog izvještavanja, za prvo polugodište 2017. godine, na konkretnom uzorku od 30 dioničkih društava listanih na Zagrebačkoj burzi, prema 20 kriterija za formiranje IFI-ocjene. Izvršiti će se mjerenje i na kraju će se predložiti rezultati istraživanja.

U petom poglavlju iznijet će se zaključak ovog rada, ocijeniti će se kvaliteta financijskog izvještavanja poslovnih subjekata na Zagrebačkoj burzi.

Na kraju rada dat će se popis korištene literature, popis tablica, popis grafikona i popis slika koje rad sadrži.

2. Regulacija financijskog izvještavanja

2.1. Zakon o računovodstvu

Osnovni propis za računovodstveno poslovanje je Zakon o računovodstvu (ZOR). Njime se određuju financijski izvještaji, odnosno obveze sastavljanja, revidiranja i objavljivanja financijskih izvještaja. Prvi Zakon o računovodstvu u Republici Hrvatskoj (RH) počeo se primjenjivati 01.01.1993. i do danas prošao je kroz tri izmjene i dopune, kojima se RH približila zakonodavstvu Europske Unije (EU). Najnoviji pročišćen tekst ZOR-a na snazi je od 1.01.2017., Narodne novine (NN) br. 120/2016 od 21.12.2016. i uključuje 6. Direktivu 2014/95/EU.

Svako poduzeće dužno je sastavljati financijske izvještaje sukladno Zakonu. Svrha financijskih izvještaja je u pružanju istinite i objektivne informacije o poduzeću, njegovoj imovini, obvezama, kapitalu, prihodima, rashodima, te novčanim tokovima.

Korisnici financijskih izvještaja¹:

- interni: menadžment i zaposlenici;
- eksterni: vlasnici, dioničari, poslovni partneri, kreditori, revizori, vlada, javnost i dr.

Temeljni financijski izvještaji su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom tijeku, izvještaj o promjenama kapitala te bilješke uz financijske izvještaje. Veliki poduzetnici dužni su sastaviti sve prethodno navedene godišnje financijske izvještaje, dok mali poduzetnici dužni su sastaviti bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje.

Prema članku 5. ZOR-a poduzetnici su razvrstani sukladno kriterijima - iznos ukupne aktive, iznos prihoda, prosječan broj radnika tijekom poslovne godine, na:

- **mikro** – ne prelaze zadane kriterije u dva od tri uvjeta, ukupna aktiva 2.600.000 kn, prihod 5.200.000 kn i prosječan broj radnika je 10.
- **male** – ne prelaze zadane kriterije u dva od tri uvjeta, ukupna aktiva 30.000.000 kn, prihod 60.000.000 kn i prosječan broj radnika je 50.
- **srednje** – ne prelaze zadane kriterije u dva od tri uvjeta, ukupna aktiva 150.000.000 kn, prihod 300.000.000 kn i prosječan broj radnika je 250.
- **velike** – prelaze granične kriterije u najmanje dva od tri uvjeta.

Mikro, mali i srednji poduzetnici svoje financijske izvještaje sastavljaju prema HSFI-ima, dok

¹ <http://web.efzg.hr/dok/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Financijski%20izvje%C5%A1taji.pdf>

veliki poduzetnici, svoje izvještaje sastavljaju prema MSFI-ima.

Temeljni financijski izvještaji:

a) Bilanca - financijski izvještaj koji prikazuje vrijednosno stanje i strukturu imovine poduzeća i njenih izvora na određeni dan, najčešće na datum završetka fiskalne godine (31.12.). Sastoji se od aktive (imovine) i pasive (obveze vlastite i tuđe). Elementi bilance su: imovina, obveze i kapital. Sastavlja se na načelu: $AKTIVA = PASIVA$, odnosno $IMOVINA = OBVEZE + KAPITAL$. Slijedi prikaz strukture bilance prema Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja²:

Tablica 1: Struktura bilance

BILANCA	
AKTIVA	PASIVA
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	A) KAPITAL I REZERVE 1. Upisani kapital 2. Kapitalne rezerve 3. Rezerve iz dobiti 4. Revalorizacijske rezerve 5. Rezerve fer vrijednosti 6. Zadržani dobitak ili preneseni gubitak 7. Dobitak ili gubitak poslovne godine 8. Manjinski interes
B) DUGOTRAJNA IMOVINA 1. Nematerijalna imovina 2. Materijalna imovina 3. Dugotrajna financijska imovina 4. Potraživanja	
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA 1. Zalihe 2. Potraživanja 3. Kratkotrajna financijska imovina 4. Novac u banci i blagajni	
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	
E) UKUPNA AKTIVA	
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	
	B) REZERVIRANJA
	C) DUGOROČNE OBVEZE
	D) KRATKOROČNE OBVEZE
	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA
	F) UKUPNA PASIVA
	G) IZVANBILANČNI ZAPISI

Izvor: Izrada autorice prema NN 95/2016

² Narodne novine 95/2016, PRILOG I

b) Račun dobiti i gubitka – prikaz prihoda, rashoda i financijskog rezultata u određenom vremenskom razdoblju, pokazuje profitabilnost poslovanja poduzeća, tj. uspješnost poslovanja. Elementi računa dobiti i gubitka su: prihodi, troškovi i rashodi. Struktura računa dobiti i gubitka definirana je Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, te je dana u sljedećoj tablici³:

Tablica 2: Struktura računa dobiti i gubitka

RAČUN DOBITI I GUBITKA
I. POSLOVNI PRIHODI
II. POSLOVNI RASHODI
III. FINANCIJSKI PRIHODI
IV. FINANCIJSKI RASHODI
V. UDIO U DOBITI OD DRUŠTVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM
VI. UDIO DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
VII. UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM
VIII. UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
IX. UKUPNI PRIHODI
X. UKUPNI RASHODI
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA
XII. POREZ NA DOBIT
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA

Izvor: Izrada autorice prema NN 95/2016

³ Narodne novine 95/2016, PRILOG I

c) Izvještaj o novčanom toku – daje informacije o izvorima i upotrebi novčanih sredstava tokom izvještajnog razdoblja. Elementi izvještaja su: novčani primici, novčani izdaci i novčani tokovi. Aktivnosti kojima se ostvaruju priljevi i odljevi novca su⁴:

- Poslovne aktivnosti – aktivnosti primarno usmjerene na proizvodnju i prodaju proizvoda i robe te pružanje usluga.
- Investicijske aktivnosti – stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine i drugih ulaganja, koja nisu novčani ekvivalenti.
- Financijske aktivnosti – aktivnosti koje imaju za posljedicu promjenu veličine i sastava glavnice i dugova subjekta.

Tablica 3: Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti

NOVČANI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	
Novčani primici	Novčani izdaci
1. Naplata potraživanja od kupaca	1. Isplate dobavljačima dobara i usluga
2. Naplaćene kamate za dane kredite	2. Isplate za bruto plaće zaposlenih
3. Povrat poreza	3. Plaćanje poreza i kazni
4. Primljeni predujmovi od kupaca	4. Plaćanje kamata na primljene kredite
5. Naplaćene sudske parnice i penali	5. Dani predujmovi za poslovne aktivnosti
6. Primici od donacija i subvencija	6. Dane donacije
7. Povrat novca od dobavljača	7. Povrati novca kupcima
8. Primici od kamata na plasmane	

Izvor: Izrada autorice

⁴http://web.efzg.hr/dok/RAC/hpercevic/financijsko_racunovodstvo/Izvje%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Danim%20tokovima.pdf

Tablica 4: Novčani tokovi iz investicijskih aktivnosti

NOVČANI TOKOVI IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	
Novčani primici	Novčani izdaci
1. Primici od prodaje dugotrajne imovine	1. Izdaci za kupnju dugotrajne imovine
2. Primici od prodaje dionica drugih poduzeća	2. Isplata za stjecanje glavnice ili dugova u drugim poduzećima
3. Novčani primici od naplate zajmova danih drugim poduzećima	3. Izdaci po osnovi danih kredita drugim poduzećima
4. Prilježene dividende od povezanih poduzeća	4. Isplaćeni udjeli i dividende drugim društvima
5. Primici od prodaje dionica i obveznica	5. Kupnja dugoročnih obveznica drugog poduzeća
6. Primici od dividendi	
7. Dani krediti	

Izvor: Izrada autorice

Tablica 5: Novčani tokovi iz financijskih aktivnosti

NOVČANI TOKOVI IZ FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	
Novčani primici	Novčani izdaci
1. Primici od emisije dionica ili uplate vlasničkih uloga	1. Izdaci za isplate dobitaka i dividendi vlasnicima
2. Primici od emisije obveznica	2. Isplate za kupnju trezorskih dionica
3. Prilježeni dugoročni i kratkoročni krediti	3. Vraćanje glavnice dugoročnih i kratkoročnih kredita i obveznica
4. Prodane dugoročne obveznice	4. Izdatak za otplatu obveza iz financijskog leasinga

Izvor: Izrada autorice

Izvještaj o novčanom toku može se sastaviti primjenom slijedeće dvije metode:

- **Direktne metode** – prikaz glavnih grupa bruto novčanih primitaka i izdataka. Prednost ove metode je objektivnost informacija i analiza gotovinskih tijekova.
- **Indirektna metoda** – prikaz neto novčanih tokova iz poslovnih aktivnosti, tj. pokazuje izvore pribavljanja i načine upotrebe novca. Bazira se na bilanci i računu dobiti i gubitka, polazi od neto dobitka koji je rezultat računovodstvenih politika.

d) Izvještaj o promjenama kapitala – prikaz strukture glavnice, svih promjena glavnice koje su se dogodile u obračunskom razdoblju. Izvještaj se temelji na podacima koji se preuzimaju iz bilance i računa dobiti i gubitka, te dijelom iz podataka koji se posebno za tu svrhu sastavljaju. Njime se prikazuje povećanje ili smanjenje neto imovine koja pripada dioničarima.

e) Bilješke uz financijske izvještaje – predstavljaju detaljniju dopunu i razradu podataka iz bilance, računa dobiti i gubitka, izvještaja o novčanom toku te izvještaja o svim promjenama glavnice. One bi trebale pružiti dodatne informacije koje nisu prezentirane u samim financijskim izvještajima, kao i objašnjenja računovodstvenih politika.

2.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI)

Danas još uvijek ne postoje jedinstveni računovodstveni standardi. No, dvije nezavisne globalne institucije IASB i FASB rade na tome. FASB – Financial Accounting Standards Bord – Odbor za financijske računovodstvene standarde, osnovan 1973. godine u SAD-u, IASB – International Accounting Standards Bord – Međunarodni odbor za računovodstvene standarde, osnovan 2001. godine.

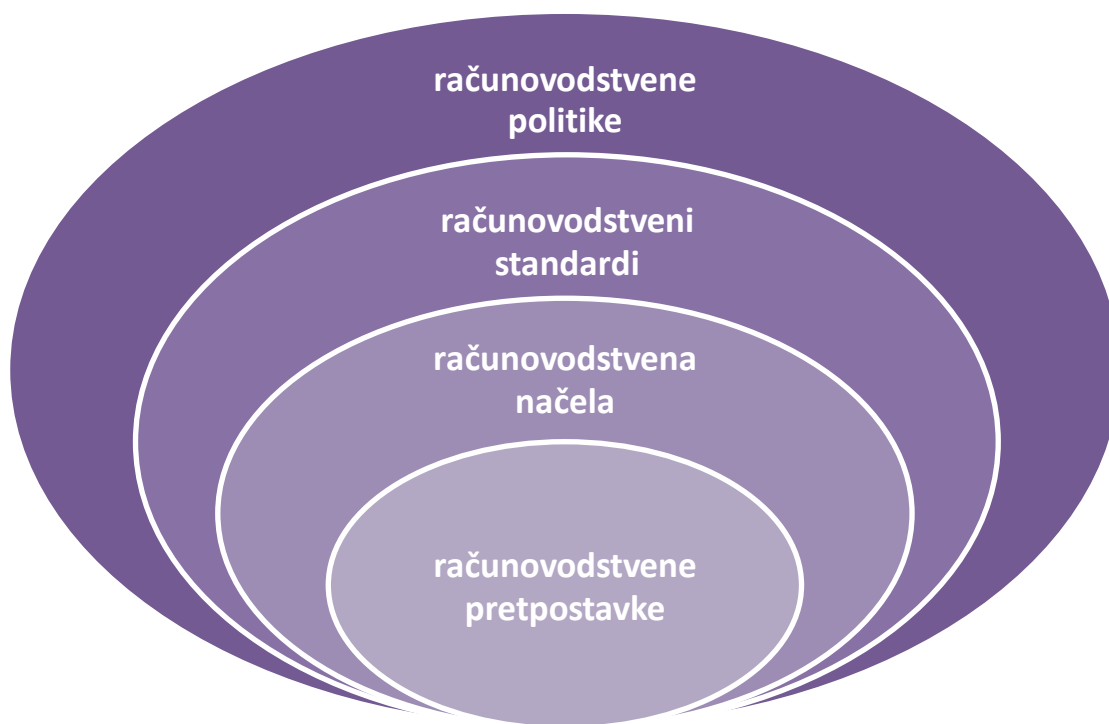
Radi ujednačavanja financijskog izvještavanja, navedeni Odbori za međunarodne računovodstvene standarde razvijaju međunarodne računovodstvene standarde (MRS) i međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI).

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja je skup globalnih računovodstvenih standarda koji su podloga za sastavljanje transparentnih i usporedivih računovodstvenih informacija prezentiranih u obliku temeljnih financijskih izvještaja. U današnjim uvjetima globalizacije gospodarstva i sve slobodnijeg toka ljudi, roba i kapitala, želeći premostiti različitosti nacionalnih računovodstvenih izvještavanja, Europska Unija snažnije harmonizira okvire financijskog izvještavanja zemalja članica, prvo primjenom MRS-ova za listane poslovne subjekte, a kasnije MSFI-jeva, sve to radi poboljšanja konkurentnosti svojih poslovnih subjekata i smanjenja troškova kapitala.

Postojeći ZOR obvezuje na primjenu MSFI sve velike poslovne subjekte i one čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzama, dok ostali poslovni subjekti, ako to žele, mogu ih primjenjivati.

Prednosti međunarodnih standarda su razumljivost, usporedivost, pouzdanost, globalizacija itd.

Računovodstvene politike utemeljene su na računovodstvenim standardima (Slika 1.), predstavljaju osnovu za sastavljanje svih financijskih izvještaja.

Slika 1: Računovodstveni standardi i politike kao okvir financijskog izvještavanja

Izvor: Izrada autorice

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja koje je do danas objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde su:

MSFI 1: Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja⁵

Cilj ovog MSFI-a je osigurati da prvi financijski izvještaj subjekta pripremljeni po MSFI-u i pripadajući izvještaji za razdoblja tokom godine koja su pokrivena financijskim izvještajima sadrže informacije:

- koje su transparentne za korisnike i usporedive za sva razdoblja koja pokrivaju,
- koje osiguravaju odgovarajuću osnovu za računovodstveno iskazivanje po MSF-ima,
- koje se mogu dobiti po trošku koji ne prelaze dobrobiti korisnika.

⁵ Narodne novine, br. 140/2006

MSFI 2: Plaćanje temeljeno na dionicama⁶

Ovaj Međunarodni standard financijskog izvješćivanja zahtijeva od subjekata da u svojim financijskim izvješćima priznaju transakcije isplate s temelja dionica, uključivši transakcije sa zaposlenicima ili drugim stranama koje se podmiruju u novcu, drugom imovinom ili glavničkim instrumentom subjekta. Subjekt je dužan ovaj Standard primjenjivati kod obračunavanja svih transakcija isplate s temelja dionica.

MSFI 3: Poslovna spajanja⁷

Cilj ovog MSFI-a je utvrditi financijsko izvještavanje subjekta prilikom njegova ulaska u poslovno spajanje. Prema Standardu se za sva poslovna spajanja treba primjenjivati metoda kupnje. Stoga, stjecatelj priznaje imovinu, obveze i nepredviđene obveze koje se mogu utvrditi, a pripadaju subjektu koji se stječe, po fer vrijednosti na datum stjecanja te također priznaje goodwill, koji se kasnije testira na umanjenje vrijednosti, a ne amortizira se.

MSFI 4: Ugovori o osiguranju⁸

Ovaj se MSFI primjenjuje na sve ugovore o osiguranju (uključujući ugovore o reosiguranju) koje subjekt izdaje i ugovore o reosiguranju koje drži, osim specifičnih ugovora pokrivenih drugim MSFI-ima. On se ne primjenjuje na ostalu imovinu i obveze osiguravatelja, poput financijske imovine i obveza unutar djelokruga MRS-a 39, Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje. Nadalje, on se ne odnosi na računovodstvo imatelja police.

MSFI 5: Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja

Međunarodni standard financijskog izvještavanja 5, dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja, navodi zahtjeve za klasifikaciju, mjerenje i prezentaciju dugotrajne imovine namijenjene prodaji i zamjenjuje MRS 35, Prestanak poslovanja⁹. Cilj ovog MSFI je odrediti računovodstveni tretman imovine namijenjene za prodaju, objavljivanje i prezentaciju prestanka poslovanja. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji mjeri se prema fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje.

⁶ Narodne novine, br. 140/2006

⁷ Narodne novine, br. 140/2006

⁸ Narodne novine, br. 140/2006

⁹ Narodne novine, br. 140/2006

MSFI 6: Istraživanje i procjena mineralnih resursa¹⁰

Svrha ovoga standarda je definirati financijsko izvještavanje o istraživanju i procjeni mineralnih resursa. Standard nalaže:

- ograničena poboljšanja u postojećoj praksi računovodstvenog iskazivanja izdataka povezanih s istraživanjem i procjenom
- subjektima koji priznaju imovinu povezanu s istraživanjem i procjenom da tu imovinu podvrgavaju procjeni umanjenja u skladu s ovim standardom te da svako umanjenje mjere u skladu s MRS-om 36 Umanjenje imovine
- objavljivanje informacija koje omogućuju identificiranje iznosa u financijskim izvještajima subjekta koji su proizašli iz istraživanja i procjene mineralnih resursa i obrazlažu ih, te koje korisnicima financijskih izvještaja pomažu da razumiju te iznose, vrijeme i izvjesnost budućih novčanih tokova iz priznate imovine povezane s istraživanjem i procjenom.

MSFI 7: Financijski instrumenti: objavljivanje¹¹

Svrha ovoga standarda je subjektima naložiti da u svojim financijskim izvještajima objavljuju podatke koji korisnicima omogućuju da procijene:

- značaj financijskih instrumenata za financijski položaj i rezultate poslovanja subjekta i
- prirodu i vrstu rizika koji proizlaze iz financijskih instrumenata a kojima je subjekt izložen tijekom razdoblja i na izvještajni datum te način na koji subjekt upravlja tim rizicima.

MSFI 8: Poslovni segmenti¹²

Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene vrstu i financijske učinke poslovnih djelatnosti kojima se bavi te gospodarsko okružje u kojem posluje. Poslovni segment može obavljati poslovne djelatnosti kojima tek treba ostvariti prihode, primjerice, dijelovi poslovanja koji tek započinju svoje poslovanje mogu biti poslovni segment prije nego što ostvare prihode.

MSFI 9: Financijski instrumenti: klasifikacija i mjerenja

Klasifikaciju i mjerenje financijske imovine i financijskih obveza. Metodologija umanjenja - model očekivanih gubitaka, priznavanje gubitaka na temelju očekivanja i budućih događaja.

¹⁰ Narodne novine, br. 136/2009

¹¹ Narodne novine, br. 136/2009

¹² Narodne novine, br. 136/2009

Računovodstvo zaštite, jasnija veza s upravljanjem rizicima, jednostavniji zahtjevi pri provjeri zahtjeva i dr. Stupanjem na snagu, MSFI 9 (prerađen 2014.) zamijenit će MRS 39. Očekuje se primjena 1.01.2018.

MSFI 10: Konsolidacija ovisnih subjekata

Ulagач kontrolira neki subjekt samo ako ima:

- moć raspolaganja tim subjektom,
- izloženost ili prava u odnosu na varijabilni prinos na svoje sudjelovanje u tom subjektu,
- sposobnost primjene svojih ovlasti u subjektu na način da utječe na visinu svog prihoda¹³.

MSFI 11: Konsolidacija zajedničkih poslova¹⁴

Zajednički posao je posao pod zajedničkom kontrolom dviju ili više strana. Zajednička kontrola je ugovorena podjela kontrole nad nekim poslom, uz uvjet da je za odlučivanje potrebna jednoglasna suglasnost svih strana koje dijele kontrolu.

MSFI 12: Objavljivanje udjela u drugim subjektima¹⁵

Cilj ovog standarda je propisivanje obvezne objave informacija u bilješkama koje omogućuju korisnicima finansijskih izvještaja procjenu:

- prirodu njegovih udjela i rizika povezane s njegovim udjelima u drugim subjektima
- učinke tih udjela na njegov finansijski položaj, finansijski rezultat i novčane tokove.

MSFI 13: Mjerenje po fer vrijednosti

Odnosi se na finansijsku imovinu, finansijske obveze i druge ugovore obuhvaćene područjem primjene MRS 39, neovisno o tome jesu li u skladu s definicijom finansijske imovine ili finansijskih obveza iz MRS 32.

MSFI 14: Regulirana aktivna i pasivna razgraničenja¹⁶

Određuje način obračunavanja reguliranih aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja. Standard mogu primjenjivati samo prvi primjenitelji MSFI-jeva koji su razgraničene stavke

¹³ Pervan, I., (2017), Nastavni materijali RPS-a, Split

¹⁴ Pervan, I., (2017), Nastavni materijali RPS-a, Split

¹⁵ Pervan, I., (2017), Nastavni materijali RPS-a, Split

¹⁶ https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/hr/Documents/about-deloitte/hr_MSFI_modeli_FI_2015-HR.pdf

iskazivali prema prethodim općeprihvaćenim računovodstvenim načelima. MSFI 14 dopušta prihvatljivim prvim primjeniteljima MSFI-jeva da i dalje primjenjuje svoje računovodstvene politike prema ranijim općeprihvaćenim načelima za regulirane djelatnosti, uz ograničene promjene, te zahtijeva odvojen prikaz stanja razgraničenih stavki u izvještaju o financijskom položaju i izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

MSFI 15: Prihodi o ugovora s kupcima¹⁷

Odnosi se samo na prihode po ugovorima s kupcima. Prema njemu, kupac subjekta je strana koja je sa subjektom, u zamjenu za naknadu, ugovorila pribavljanje dobara ili usluga koji su proizvod redovnog poslovanja subjekta. Standard propisuje primjenu jedinstvenog modela temeljenog na načelima i razrađenog kroz pet koraka na sve ugovore s kupcima:

- utvrditi ugovore s kupcem,
- utvrditi obvezu na činidbe iz ugovora,
- odrediti cijenu transakcije,
- cijenu transakcije razdijeliti na ugovorene obveze na činidbu,
- prihode priznati kada, odnosno kako subjekt ispunjava svoju obvezu na činidbu.

Cilj mu je utvrditi načela koja su subjekti dužni primjenjivati da bi korisnicima financijskih izvještaja pružili korisne informacije o naravi, visini, vremenu nastanka i nesigurnosti prihoda i novčanih tokova prema ugovorima s klijentima. Očekuje se primjena 1.01.2018.

2.3. Zakon o tržištu kapitala

Tržište kapitala je tržište za transakcije srednjoročnim i dugoročnim kreditnim i vlasničkim vrijednosnicama javno emitiranim ili privatno plasiranim, te tržište srednjoročnih i dugoročnih bankarskih kredita¹⁸. Dakle, to je mjesto gdje se susreću ponuda i potražnja financijskih sredstava i gdje se odvija promet vrijednosnih papira. Tržište kapitala bitno je s aspekta pribavljanja novčanih sredstava potrebnih za poslovanje i ekspanziju poslovnih subjekata.

Zakon o tržištu kapitala, koji je stupio je na snagu 2009. godine, uređuje¹⁹:

¹⁷ https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/hr/Documents/about-deloitte/hr_MSFI_modeli_FI_2015-HR.pdf

¹⁸ Vidučić, Lj., (2008): Financijski menadžment, RRIF, Zagreb

¹⁹ Narodne novine, br. 88/2008, čl. 1.

1. uvjete za osnivanje, poslovanje, nadzor i prestanak postojanja investicijskog društva, tržišnog operatera i operatera sustava prijeboja i namire u Republici Hrvatskoj,
2. uvjete za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti i s tim povezanih pomoćnih usluga,
3. pravila trgovanja na uređenom tržištu,
4. uvjete za ponudu vrijednosnih papira javnosti i uvrštenje vrijednosnih papira na uređeno tržište,
5. obveze u svezi objavljivanja informacija koje se odnose na vrijednosne papire uvrštene na uređeno tržište,
6. zlouporabu tržišta,
7. pohranu financijskih instrumenata i poravnanje i namiru poslova s financijskim instrumentima,
8. ovlasti i postupanje Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga pri provođenju ovog Zakona.

Institucionalni okvir tržišta kapitala čine sami organizirani oblici trgovanja s vrijednosnim papirima i drugim utrživim investicijama kao što su burze i tržišta preko šaltera, regulatori tržišta i institucije koje pomažu pri trgovanju. Najznačajnija institucije je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga - HANFA. Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga je nadzorno tijelo čiji djelokrug rada je nadzor financijskih tržišta, financijskih usluga te pravnih i fizičkih osoba koje te usluge pružaju. Osnovana 2005. godine s ciljem provođenja nadzora nad poslovanjem burzi i uređenih javnih tržišta, te društava za pružanje investicijskih usluga. Agencija je samostalna pravna osoba s javnim ovlastima u okviru svog djelokruga i nadležnosti propisanih Zakonom, za svoj rad odgovorna je Hrvatskom saboru.

2.3.1. Vrste financijskih tržišta

Prema vremenskoj dimenziji financijsko tržište se dijeli na:

- Tržište kapitala (dugoročno) – vlastiti izvori (dionice), kreditni izvori (obveznice i dugoročni krediti) i ostali izvori (prioritetne dionice, waranti, konvertibilije, leasing)
- Tržište novca (kratkoročno) – blagajnički zapisi, trezorski zapisi Ministarstva financija i komercijalni papiri.

Prema tome radi li se o prodaji novih ili već emitiranih vrijednosnih papira razlikuje se:

- Primarno tržište – prva prodaja emitiranih vrijednosnih papira,

- Sekundarno tržište – transakcije kojima se preprodaju ranije emitirane vrijednosnice.

Prema formalnosti strukture razlikuju se:

- Burze – strogo formalizirano mjesto trgovinje, pravila trgovanja su strogo specificirana i poslovni subjekti moraju zadovoljiti zahtjeve burze ukoliko žele kotirati svoje vrijednosne papire,
- OTC ili izvanburzovna tržišta – nije strogo formalizirano mjesto trgovanja, fleksibilnija organizacija i pravila trgovanja.

Prema načinu prodaje financijskih instrumenata razlikuju se:

- Otvoreno tržište – tržište gdje se instrumenti prodaju općoj javnosti,
- Dogovorno (sporazumno) tržište – vrijednosnice se prodaju privatno velikim financijskim institucijama (npr. mirovinski fond) ili pojedincima

Prema obliku u kojem su sredstva pribavljena

- Tržišta vlastitog kapitala (tržište dionica) – poslovni subjekti pribavljaju ili povećavaju vlastiti kapital emisijom dionica,
- Zajmovna (kreditna) tržišta – tržišta za kratkoročno (kratkoročni bankarski krediti), srednjoročno, te dugoročno zaduživanja (trgovanje obveznicama).

Prema metodi trgovine razlikuju se:

- Dražbovna tržišta – burzovna tržišta, sučeljavanjem naloga trgovaca-brokera dolazi se do ravnotežne cijene,
- Dilerska tržišta – dileri koji kotiraju cijene po kojima kupuju/prodaju vrijednosnice (npr. Londonska burza),
- Hibridna tržišta – ovlašteni trgovci- specijalisti djeluju ili kao brokери ili kao dileri (npr. New York Stock Exchange).

2.3.2. Financijski instrumenti

Financijski instrument je viši pojam koji obuhvaća čitan niz različitih instrumenata, a to su:

- Prenosivi vrijednosni papiri – dionice, obveznice, potvrde o deponiranim papirima, itd.
- Instrumenti tržišta novca – trezorski zapisi, blagajnički zapisi, komercijalni zapisi, certifikati itd.

- Jedinice u subjektima za zajednička ulaganja, tj. ulaganje u skup različitih financijskih instrumenata kojima se upravlja unutar jednog fonda,
- Izvedenice – opcije, futures ugovori, swapovi, itd.

Dionica je vlasnički vrijednosni papir koji predstavlja pravo vlasništva poslovnog subjekta, a cijena joj se određuje ponudom i potražnjom, te se mogu kupiti/prodati na burzama. Razlikuju se dvije vrste dionica: redovne i prioritetne dionice. Redovne dionice daju vlasnicima pravo glasa na glavnoj skupštini dioničkog društva, pravo na isplatu dijela dobiti (dividendu) i pravo na isplatu vrijednosti ostatka imovine nakon likvidacije, a prioritetne dionice daju svojim vlasnicima neka povlaštena prava, npr. pravo na dividendu u unaprijed utvrđenom novčanom iznosu. Potonje mogu biti kumulativne, participativne i konvertibilne.

Obveznica je dužnički vrijednosni papir, vlasniku obveznice pripada pravo na povrat određenog iznosa glavnice i pripadajuće kamate. Pojednostavljeno, radi se o posuđivanju novčanih sredstava koja se vraćaju u cijelosti vlasniku obveznice, uvećana za određenu kamatu. Izdaju ih državne institucije kao HNB, Ministarstvo financija RH, Državna agencija za osiguranje štednih uloga, dionička društva i dr.

Certifikat je izvedeni financijski instrument čije kretanje cijena je ovisno o kretanju cijene jednoga ili više osnovnih instrumenata na koji su vezani.

Opcije su specifični vrijednosni papiri izvedeni iz prometa vrijednosnih papira na sekundarnom tržištu. To su ugovori kojima njihov vlasnik daje pravo na kupnju ili prodaju određenog paketa vrijednosnih papira u određenom trenutku i kroz određeno vrijeme, po unaprijed utvrđenoj cijeni.

Waranti su dugoročna opcija kupnje određenog broja redovnih dionica kompanije po specificiranoj cijeni tijekom određenog razdoblja.

Futures su standardizirani terminski ugovori kojima dvije strane dogovaraju terminsku transakciju određene robe.

Forward su nestandardizirani terminski ugovori kojima dvije strane dogovaraju terminsku transakciju određene robe.

Swaps (zamjene) su ugovori kojim dvije strane dogovaraju zamjenu imovine određenih karakteristika za neku drugu u vlasništvu suprotne strane.

2.4. Pravila Zagrebačke burze

Zagrebačka burza utemeljena je 1907. godine u sklopu Trgovačkog doma, kao sekcija za robu i vrednote, burza je obnovljena 1991. godine. Na noj trguju brokerske kuće, a sama trgovina odvija se putem elektronskog trgovinskog sustava MOST. Crobex je službeni indeks Zagrebačke burze d.d., čija je bazna vrijednost 1000 bodova - 25 dionica.

Pravilnikom Zagrebačke burze uređuje se²⁰:

- djelokrug i organizacija Burze
- članstvo
- vrste i način trgovanja
- transparentnost trgovine
- financijske instrumente kojima se može trgovati na uređenom tržištu kojim upravlja Burza
- nadzor nad trgovinom, te odredbe o sprečavanju i otkrivanju zlouporabe tržišta
- mjere zaštite tržišta.

Ciljevi i načela Burze²¹:

1. zaštita ulagatelja,
2. ostvarenje fer, urednog i djelotvornog tržišta,
3. ostvarivanje informacijske ravnoteže između svih sudionika tržišta,
4. objavljivanje javnosti cjenovno osjetljivih informacija o izdavateljima i/ili financijskim instrumentima kojima se trguje na uređenom tržištu,
5. smanjivanje sistemskog rizika te
6. sprečavanje sukoba interesa između interesa Burze i/ili njezinih dioničara i/ili članova i/ili izdavatelja i javnog interesa za poslovanjem uređenog tržišta.

²⁰ Zagrebačka burza, (2017): Pravila Burze, Zagreb

²¹ Zagrebačka burza, (2017): Pravila Burze, Zagreb

Pravo svakog člana Burze je da može pristupiti sustavu, koristiti njegove sadržaje, dobiti sve informacije unutar sustava, sklapati transakcije i dr. Obveza svakog člana je da se pridržava svih Pravila Burze, dostavlja Burzi zatražene podatke, zaštititi svoj računalni sustav i identifikacijske oznake, da na zahtjev omogući nadzor svog poslovanja, plaća članarinu i dr. Članovi burze ne smiju koristiti povlaštene informacije za svoj ili tuđi račun, niti ih objavljivati.

Brokeri su fizičke osobe, ovlaštene od strane člana, koji mogu unositi naloge u trgovinski sustav u ime člana. Brokeri mogu koristiti trgovinski sustav za unos naloga na kupnju ili prodaju u ime člana i primati informacije od Burze. Obveze brokera su da poštuje i provodi Pravila Burze, ne dozvoli pristup i korištenje trgovinskog sustava od strane trećih osoba, te da obavijestiti Burzu o svim zabilježenim nepravilnostima u trgovinskom sustavu.

Na uređenom tržištu može se trgovati svim financijskim instrumentima navedenim u točki ovog rada 2.3.2. Financijski instrumenti.

Segmenti uređenog tržišta su:

1. Redovito tržište – dionice, strukturirani proizvodi i udjeli otvorenih financijskih fondova i ostali financijski instrumenti,
2. Službeno tržište – dionice, dužnički vrijednosni papiri i ostali vrijednosni papiri,
3. Vodeće tržište – dionice.

Burza je ovlaštena grupirati i rasporediti financijske instrumente, prema objektivnim kriterijima, u pojedine modalitete trgovine i odrediti jednoobrazna pravila trgovanja za svaki modalitet – modalitet dražbe, modalitet kontinuirane trgovine i modalitet kontinuiranih dražbi.

Trgovina se sastoji od sljedećih faza:

1. faza pred-trgovanja (eng. pre-trading phase),
2. glavna faza trgovine (eng. main trading phase),
3. faza post-trgovanja (eng. post-trading phase).

Početak i kraj svake faze trgovanja u pojedinom modalitetu trgovine određuje Burza.

U cilju očuvanja integriteta tržišta kapitala i povjerenja ulagatelja, u okviru nadležnosti propisanih ZTK-om, i Uredbom (EU) br. 596/2014, Burza provodi nadzor i nad:

1. trgovinom na uređenom tržištu,

2. članovima i
3. izdavateljima.

Burza sustavno provodi mjere i aktivnosti u cilju sprečavanja zloupotrebe tržišta.

3. Prethodna istraživanja o internet izvještajima

S prihvaćanjem objavljivanja financijskih informacija na Internetu od strane velikih kompanija počinje i zanimanje znanstvenika za ovaj oblik objavljivanja financijskih i nefinancijskih informacija.

S obzirom da je razvoj tehnologija vezan za razvijene zemlje tako je najveći broj istraživačkih radova vezan za Veliku Britaniju, SAD i zemlje zapadne Europe. U prošloj dekadi krenula su istraživanja u ostatku svijeta. U nastavku se daje kratki prikaz nedavnih istraživanja. U svojim radovima autori se koriste deskriptivnom, komparativnom i eksplanatornom metodom da bi što objektivnije prikazali rezultate svojih istraživanja.

Poslovno izvještavanje na Internetu u Maleziji i Singapuru, komparativna studija autora M. Iqbal Khadaroo²². U studiji je istraženo poslovno izvještavanje listanih kompanija u Maleziji i Singapuru. Uzorak se sastoji od 100 kompanija uvrštenih na burzi Kuala Lumpur i 45 kompanija na burzi Singapore. Istraživanje se baziralo na četiri skupine kriterija: web stranice, informacije za investitore, informacije za upravu i menadžment, te financijska izvješća. Svrha istraživanja je komparacija Internet izvještavanja malezijskih listanih kompanija sa singapurskim. Ispitali su učinkovitost primjene internetske tehnologije na poslovna izvještavanja. Rezultati istraživanja pokazuju veću web prisutnost singapurskih kompanija od malezijskih. Osim toga, singapurske kompanije bolje koriste internetske mogućnosti, odnosno imaju veću primjenu informatičke tehnologije. Singapurske kompanije dominiraju u uporabi naprednih programskih jezika kao Java, Javascript i Active X. Nadalje, veća uporaba grafičkih, zvučnih i video animacija je u Maleziji. Isto tako oglašavanje svojih proizvoda na stranicama koriste kompanije iz obje zemlje i to malezijske sa 71%, a singapurske sa 46%. Što se tiče tehničke potpore korisnicima i transparentnosti uprave i menadžmenta singapurske kompanije su ispred Malezijskih u objavljivanju korisnih informacija. Također, financijska izvješća potvrđuju da su singapurske firme vodeće u odnosu na malezijske.

²² Khadaroo, M.,(2005): Business reporting on the internet in Malaysia and Singapore: A comparative study

Dobrovoljno financijsko izvještavanje na Internetu kompanija u Jordanu, autori su: Muther Talal Momany i Sallah Al-Dain- Al-Shorman²³. Istraživanje je provedeno na uzorku od 60 kompanija, koje su bile podijeljene u 3 sektora: 10 osiguravajućih društava, 18 kompanija u uslužnim djelatnostima i 32 proizvodne kompanije. Iz uzorka su isključene banke njih 15. Kompanije su klasificirane u tri kategorije: sveobuhvatne financijske izvještaje, djelomične financijske izvještaje, financijski sažetak. Za kompanije koje nisu imale web stranicu traženi su drugi izvori ne bi li se pronašla web stranica. Analiza je pokazala da 27 kompanija ili 45% ima web stranicu. U tome je prednjačio uslužni sektor sa 50%, slijedi proizvodni sektor sa 44% i sa 40% sektor osiguranja. Može se zaključiti da su kompanije iz uslužnog sektora uvidjele koristi moderne tehnologije, a razlog može biti i u činjenici da su nakon privatizacije ključne jordanske kompanije uvele strože kompetencije, veću promociju svojih proizvoda i postale društveno odgovorne kompanije. Od tih 27 kompanija, 19 kompanija (70%) objavljuju svoje financijske izvještaje, a 8 kompanija ne objavljuje financijske izvještaje. Oko 32% kompanija objavljuje sveobuhvatne financijske izvještaje, ponovno je vodeći uslužni sektor 72%, slijedi proizvodni sa 10% i nijedna iz osiguravajućih kompanija. 3 kompanije (16%) od 19 objavljuju djelomične financijske izvještaje, a čak 10 kompanija (53%) objavljuje sažetke što predstavlja minimum izvještavanja. Na kraju su dani rezultati za kompanije koje objavljuju svoje izvještaje i one koje ne objavljuju. Kompanije sa financijskim informacijama su u prosjeku imale već imovinu i jaču polugu. Pokazatelji profitabilnosti i likvidnosti su u prosjeku bile podjednaki. Kapital kompanija koje koriste internetsko objavljivanje je značajno koncentriraniji odnosno nema većeg razvodnjavanja. Institucionalni investitori i dioničari imaju u vlasništvu 59% kompanija koji imaju web site. Prosječan broj stranih investitora je veći kod kompanija koji se koriste Internetom. Sve gore navedeno ukazuje na važnost korištenja Interneta i u konačnici na potencijalno bolje rezultate kompanija.

Odnosi između investitora u zemljama u razvoju: Strategija objavljivanja, autori: Fathilatul Zakimi Abdul Hamid, Md Suhaimi Md Salleh, Mohd Atef Md Yusof²⁴.

Razlozi ovog istraživanja je korporativni kolaps u SAD-u i objektivna činjenica da znanstvena istraživanja o financijskom objavljivanju na web-u je vezana za razvijene zemlje zapada odnosno za SAD i EU, vrlo malo znanstvene literature se može pronaći u ostatku svijeta.

²³ Muther T., Salah A.,(2006.):Web-Based Voluntary Financial Reporting of Jordanian Companies

²⁴ Fathilatul, Z., Md suhaimi, S., Mohd Y., (2003.):Investor Relations in Developing Countries: A Disclosure Strategy

Zato su se autori ovog članka odlučili da istraže financijsko izvještavanje na Internetu u Maleziji. Događaj u SAD-u ukazao je na manjkavosti odnosa između kompanija, vlade i investitora i potrebu mijenjanja dosadašnje politike prikazivanja financijskih podataka.

Partnerski odnosi između investitora i dioničara omogućuju kompaniji da postigne i održava visoku cijenu dionica. Povjerenje investitora smanjuje trošak kapitala i privlači potencijalne dioničare da ulažu u kompaniju. Razvoj Interneta omogućio je kompaniji globalnu komunikaciju bez vremenskog ograničenja. Smanjeni su troškovi tiskanja izvještaja i slanja istih putem pošte. Studija je napravljena prema sadržajnoj metodi gdje se ispitivao odnos prema investitorima (IR). Uzorak se sastojao od 100 kompanija uvrštenih na Kuala Lumpur Stock Exchange. Kompanije su ispitane prema indeks link counter (CI) koji sadrži 100 komponenti. Istražena je kvantiteta izvještaja značajna za potencijalne investitore. Za analizu su određena tri procesa: sadržaj web stranica kompanije koji se pratio 3 mjeseca, drugi proces je određivanje mjera značajnih za IR, treći je kontrolni popis koji se sastoji od nekoliko kategorija: pozadina kompanije, financijski podaci, cijena dionica, ratio analiza, odnos s medijima i javnošću. Analiza je utvrdila da je za sadržajnu metodu važan interni kodeks pouzdanosti.

Ispitivanje cjelovitosti Internetskog izvještavanja, autora Barry Smitha²⁵ i Aileen Pierce.

Istraživačko pitanje je bilo fokusirano na dodatnu sigurnost web objavljivanja. Istraživala se: sigurnost financijskih informacija na webu i znanje menadžmenta o revizorskim procedurama. Uzorak se sastojao od 100 EU kompanija listanih na Londonskoj Burzi (LSE). U uzorku su bile 62 kompanije iz UK, 10 nizozemskih, 8 njemačkih, 7 francuskih, 4 irske, 3 španjolske, 3 švedske i po 1 iz Luksemburga, Danske i Belgije. Kompanije su trebale odgovoriti na poslani upitnik i rezultati su sljedeći: 59 kompanija je poslalo odgovor na upitnik. Od 41 kompanije koje nisu odgovorile na upitnik 17 je objavilo godišnji izvještaj, 24 kompanije nisu vratile popunjeni upitnik, niti godišnji izvještaj, niti su poslale e-mail ili broj telefona za kontakt.

Sve kompanije su koristile Adobe Portable Document Format (PDF) za objavljivanje financijskih informacija, samo 16 kompanija stavilo je revizorski izvještaj na web.

Istraživanje je pokazalo spori razvoj IFR u nedostatku regulatornih okvira.

Anargiridou C. Despina, Papadopoulos L. Demetrios²⁶ proveli su istraživanje koje imalo dva cilja: kritičko ispitivanje glavnih kriterija i koliko ih grčkih kompanija primjenjuje, te drugi

²⁵ Smith, B., Pierce, A., (2005.): An Investigation of the Integrity of Internet Financial Reporting

utjecaj industrijskog sektora ili kapitala na stupanj financijskog izvještavanja. Uzorak je bio od 302 listane kompanije koje su bile ispitivane prema 57 kriterija. Prvo su ispitivali imaju li kompanije web stranice i objavljuju li financijske izvještaje na tim stranicama ili web koriste za e-trgovinu i marketing. Koristili su google tražilicu i link Atenske burze. Rezultati istraživanja su 78,6% su objavljivali bilancu, 98,3% izvješća iz prošlih poslovnih godina, određeni broj kompanija ima odvojene web stranice za prikaz tekućih cijena dionica. Korporativna odgovornost (CSR) je izuzetno niska 17,23%, ne vode računa o korporativnoj odgovornosti, a samo 12,58% kompanija ima trening (edukaciju) za zaposlene. Međutim što se tiče odnosa s investitorima tu su vrlo dobri 94,04% ima dio web stranice za investitore, 99% objava za investitore je u PDF formatu.

Victoria Bogdan i Cosmina Madalina Pop²⁷ proveli istraživanje od svibnja 2007 do svibnja 2008 u Rumunjskoj. Istražene su web stranice kompanija koje dobrovoljno prezentiraju financijske i nefinancijske informacije. 1995. godine ponovno je otvorena Bukureštanka burza (BSE). Prvih pet godina obilježen je niskim volumenom trgovine dionicama, premetom i tržišnom kapitalizacijom. Glavni razlozi su visoke kamate banaka, deprecijacija rumunjske valute, nesigurnost investicijska klima, zanemarivanje dogovora s MMF, te pad Azijske burze. 2004. godine je primijenjenom Zakona o tržištu kapitala dolazi do harmonizacije nacionalnih zakona s Europskom Direktivom. Od 2005. godine tržište kapitala se naglo razvija. Nakon toga dolazi do eksponencijalnog rasta tržišne kapitalizacije, bez obzira što dolazi do smanjenja broja kompanija. Uzet je uzorak od 60 kompanija razvrstanih prema aktivnosti u deset sektora, isključene su bile financijske investitorske kompanije. Kriteriji su bili: vlastiti web site, pozitivna profitabilnost, objava financijskih informacija i revizorska izvješća. Nakon primjene kriterija neke kompanije su otpale i ostalo ih je samo 23, koji su nakon toga obrađeni s 34 kriterija podijeljenih u pet kategorija. Rezultati su pokazali 76,66% kompanija imaju svoje web stranice od kojih 48,33% objavljuje financijske izvještaje. 17,39% kompanija su u domaćem vlasništvu, dok je 34,78% u stranom vlasništvu. Samo 7 kompanija je objavljivalo različite vrste informacija, kao razvoj kompanije, marketinške strategije, ciljevi menadžmenta i mnogo financijskih informacija. Zaključak je da značajan broj listanih kompanija objavljuju obvezne izvještaje i preferiraju tradicionalna sredstva informiranja.

²⁶ Anargiridou, C., Papadopoulos L., (2009.): The web-based financial reporting adopted by the listed companies in the Athens Stock Exchange

²⁷ Bogdan, V., Pop C., (2008.): Romanian companies' web-based disclosure choices And capital markets

U članku Bogdan Victorie i Popa Dorina Nicolette²⁸ uzeto je u razmatranje 10 najvećih listanih kompanija u 11 država centralne i istočne Europe (CEE): Bugarska, Hrvatska, Češka, Estonija, Mađarska, Latvija, Litva, Poljska, Rumunjska, Slovenija i Slovačka. U istraživanju su koristili XBRL-jezik. Kompanije su izabrane prema tržišnoj kapitalizaciji na dan 31.12.2007. godine. Analizirali su informacije dostupne na web site-u kompanije i/ili godišnji izvještaj dostupan u elektronskoj formi na stranicama kompanije. Rezultati istraživanja su pokazali u 9 država svih 10 kompanija su imali web stranicu na nacionalnom jeziku, U Bugarskoj i Litvi 9 od 10 kompanija je imalo web na nacionalnom jeziku. Sve kompanije u Češkoj, Estoniji, Mađarskoj, Latviji, Poljskoj, Slovačkoj i Sloveniji imaju englesku verziju web site-a. U Bugarskoj i Litvi 90% kompanija imaju englesku verziju web site-a, dok u Hrvatskoj i Rumunjskoj 80% kompanija. 90% od 110 kompanija ima podatke o upravi na web-u i 63% dodatne informacije o menadžmentu. Najbolje stranice o svojoj upravi imaju Češka, Estonija, Mađarska, Latvija, Poljska i Slovenija. 51 od 110 kompanija osiguravaju informacijama koje su uzete u razmatranje. Obradene zemlje slijede suvremeni trend upotrebe interneta kao načina da osiguraju kvalitetan pristup informacijama.

Ivica Pervan²⁹ i Ivica Filipović editirali su članak o internetskom financijskom izvještavanju listanih kompanija Sarajevske burze. Financijsko izvještavanje listanih kompanija u Federaciji Bosne i Hercegovine je regulirano računovodstvenim zakonom. Kompanije objavljuju polugodišnje i godišnje izvještaje prema IFRS i Europskoj Direktivi. 2003. godine Svjetska banka je pronašla nedostatak u transparentnosti i vjerodostojnosti financijskih izvještaja. sarajevska burza je osnovana 2001. godine, 2007. godine kada je provedeno istraživanje imala je 481 kompaniju. Kriterij – promet od 500.000 €, za odabir uzorka, zadovoljilo je samo 35 kompanija. Razina financijskog izvještavanja ocjenjena je na temelju 30 kriterija. Kriteriji za formiranje ocjene internetskog financijskog izvještavanja (IFI) raščlanjena je u četiri skupine. Postavljene su 4 hipoteze: H1 – IFR-ocjena je pozitivna prema veličini, H2 – IFR-ocjena je pozitivna prema profitabilnosti, H3 – IFR- ocjena je pozitivna prema burzovnoj aktivnosti, H4 – IFR-ocjena je značajno različita od industrijskog sektora. Rezultati su nakon provedene analize hipoteze H1, H2 i H4 se odbacuju, H3 je prihvaćena jer burzovna aktivnost je statistički značajna za dobrovoljno internetsko objavljivanje. Prema eksplanatornoj metodi istraživanja kompanija na sarajevskoj burzi pokazano je da veličina, profitabilnost i industrija

²⁸ Bogdan, V., Popa N.,(2008.): Online financial reporting disclosure Requirements across central and eastern European countries

²⁹ Pervan, I., Filipović, I., (2008.): Internet financial reporting - practice of listed Companies from sarajevo stock exchange

nisu značajne varijable. Tržišna kapitalizacija, promet dionica su statistički značajne i pozitivni koreliraju s IFR-ocjenom. Istraživanje po deskriptivnoj metodi pokazalo je da 24 (69%) kompanija ima web site, dok 22 (63%) kompanije imaju e-mail adresu, englesku verziju web site-a ima 18(51%) kompanija, interni pretraživač ima samo 6 (17%) kompanija, 7 kompanija je objavilo bilancu, a 8 izvještaj o računu dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku imaju samo 3 kompanije, revizorski izvještaj je samo u 3 kompanije. Transparentnost uprave i nadzornog odbora je vrlo loša.

Sanja Sever³⁰ u svom radu istražuje stanja i perspektive financijskog izvještavanja, te reviziju provedenu na temelju godišnjeg upitnika o Kodeksu korporativnog upravljanja što su ga poduzeća koja kotiraju na Zagrebačkoj burzi dostavila 2008. godini. Cilj ovoga istraživanja je prikazati postojeću praksu poduzeća koja kotiraju na Zagrebačkoj burzi glede financijskog izvještavanja. Na temelju rezultata provedenog istraživanja može se zaključiti kako je potrebno unaprijediti transparentnost financijskog izvještavanja poduzeća koja kotiraju na burzi. Unaprjeđenja su prije svega potrebna u pogledu dostupnosti financijskih izvještaja na internetu, a osobito u kontekstu privlačenja stranih investitora na hrvatsko tržište kapitala. Nužno je da poduzeća osiguraju dostupnima financijske izvještaje i godišnja izvještaje na engleskom jeziku kako bi se popravili poražavajući rezultati istraživanja, prema kojima većina poduzeća ne prezentira financijske izvještaje na engleskom jeziku.

Ivica Pervan³¹ proveo je istraživanje financijskog izvještavanja na Internetu u 2005, čiji su predmet bila hrvatska i slovenska dionička društva koja kotiraju na burzama, ima dva osnovna aspekta, komparativni i eksplanatorni. Komparativni aspekt istraživanja pokazao je da slovenska dionička društva imaju statistički značajno višu razinu financijskog izvješćivanja (mjereno IFI-ocjenom) od hrvatskih dioničkih društava (prosječna IFI-ocjena za 55 dioničkih društava iz Hrvatske iznosila je samo 6,85; dok je prosječna IFI-ocjena za 30 dioničkih društava iz Slovenije iznosila 17,63). Drugi aspekt istraživanja je eksplanatorni, za koji su se na razini svake države i uzorka nastojale pronaći varijable koje značajno utječu na IFI-ocjenu. Za hrvatski se uzorak pokazalo da je IFI-ocjena statistički značajno i pozitivno povezana s veličinom, profitabilnošću, brojem dioničara i prometom dionica na burzama. Regresijska

³⁰ Sever, S.,(2009.): Stanje i perspektive financijskog izvještavanja i revizije u kotirajućim poduzećima u Republici Hrvatskoj

³¹ Pervan, I.,(2006):Dobrovoljno financijsko izvješćivanje na Internetu:Analiza Prakse hrvatskih i slovenskih d.d. koja kotiraju na burzama,Financijska teorija i praksa 30 (1),str.1-27

analiza pokazala je da većinsko strano vlasništvo pozitivno utječe na IFI-ocjenu. Za slovenski uzorak od 30 dioničkih društava veličina, profitabilnost i broj dioničara nisu bile značajne varijable. No, udio tržišne kapitalizacije te omjer tržišne i knjigovodstvene cijene dionice statistički su značajno i pozitivno povezane s IFI-ocjenom. Rezultati provedenoga empirijskog istraživanja pokazuju da hrvatska dionička društva, u prosjeku nemaju visoku razinu dobrovoljnoga financijskog izvješćivanja na Internetu. Hrvatska dionička društva poprilično zaostaju i u usporedbi sa slovenskim dioničkim društvima. Razlozi takvih razlika i zaostajanja hrvatskih dioničkih društava vjerojatno su u općem gospodarskom okruženju.

4. Internet izvještavanje d.d. sa Zagrebačke burze

4.1. Opis uzorka

U cilju mjerenja internet izvještavanja, sukladno ranijim istraživanjima odabrano je sljedećih 20 kriterija³². Slijedi popis izabranih kriterija:

1. Bilanca
2. Račun dobiti i gubitka
3. Izvještaj o novčanom tijeku
4. Izvještaj o svim promjenama dioničarske glavnice
5. Revizorski izvještaj
6. Bilješke uz financijske izvještaje
7. Računovodstvene politike
8. Informacije o dijelovima poslovanja
9. Tromjesečna izvještaji
10. Polugodišnji izvještaji
11. Izvještaji iz prošlih poslovnih godina
12. Zadnja tržišna cijena dionice
13. Objave za javnost i medije
14. Izjava odgovornosti uprave za financijske izvještaje
15. Kodeks korporativnog upravljanja
16. Poseban dio web stranice za ulagače
17. Interni pretraživač web stranice

³² Pervan, I.,(2006):Dobrovoljno financijsko izvješćivanje na Internetu:Analiza Prakse hrvatskih i slovenskih d.d. koja kotiraju na burzama,Financijska teorija i praksa 30 (1),str.1-27

18. E-mail adresa
19. Format izvještaja prikladan za izračune
20. Engleska verzija web stranice

Temeljni financijski izvještaji: bilanca, račun dobiti i gubitka, izvješće o novčanom toku, izvještaj o promjeni kapitala te bilješke uz financijske izvještaje. Računovodstvene politike predstavljaju osnovu za izradu financijskih izvještaja, utemeljene su na standardima financijskog izvještavanja (MSFI i MRS). Najčešće su sastavni dio godišnjeg izvještaja.

Revizorski izvještaj predstavlja ocjene i procjene financijskih izvještaja s aspekta realnosti i objektivnosti prikazivanja stvarnog stanja. Informacije o dijelovima poslovanja obuhvaćaju podjelu poduzeća na njegove sastavne dijelove te izvještavanje po tim dijelovima. Tromjesečni i polugodišnji izvještaji daju informacije investitorima o tekućem poslovanju i ostvarenju kompanije kroz tri mjeseca ili pola godine. Izvještaji iz prošlih poslovnih godina služe investitorima da usporede prošle sa tekućim rezultatima.

Zadnja tržišna cijena dionice može se objaviti na stranici Zagrebačke burze. Objave za javnost i medije predstavljaju komunikaciju kompanije sa javnosti.

Izjava odgovornosti uprave za financijske izvještaje je izjava kojom odgovorna osoba svojim potpisom jamči da su izvještaji istiniti i fer prikaz stanja u kompaniji. Kodeks korporativnog upravljanja označava da kompanija prihvaća i poštuje unutar svog poslovanja određena etička načela kao što su transparentnost, odgovornost, poštovanje dobrih običaja prema poslovnim partnerima i zaposlenicima itd.

Poseban dio web stranice za ulagače na stranicama može biti istaknut kao dio za investitore, gdje se objavljuju važne informacije za investitore, objave, financijska izvješća i dr. Interni pretraživač web stranice služi lakšem pronalaženju potrebnih informacija, ukoliko se nalazi na web stranici. E-mail adresa predstavlja jedan od najbržih i najjednostavnijih načina komunikacije. Format izvještaja prikladan za izračune označava financijska izvješća koja se nalaze u formatu koji korisniku omogućava daljnju izradu izračuna, proračuna i sl., najčešći format je MS Excel. Engleska verzija web stranice je opcija koju bi većina kompanija trebala implementirati u svoje web stranice, ukoliko se žele privući nove strane ulagače.

Analizirajući listana poduzeća, njih 163, raspoređenih u 24 sektora, postavljena su dva kriterija za dobivanje uzorka od 30-tak poduzeća nad kojima će se izvršiti ispitivanje. Kriteriji za dobivanje uzorka su:

1. Vremenski kriterij
2. Veličina prometa

Za vremenski kriterij, određeno je prvo polugodište 2017. godine, a kod veličine prometa odlučeno je analizirati 30 vodećih poduzeća koji imaju promet dionicama, za navedeni vremenski period, veći od 7.000.000 kn.

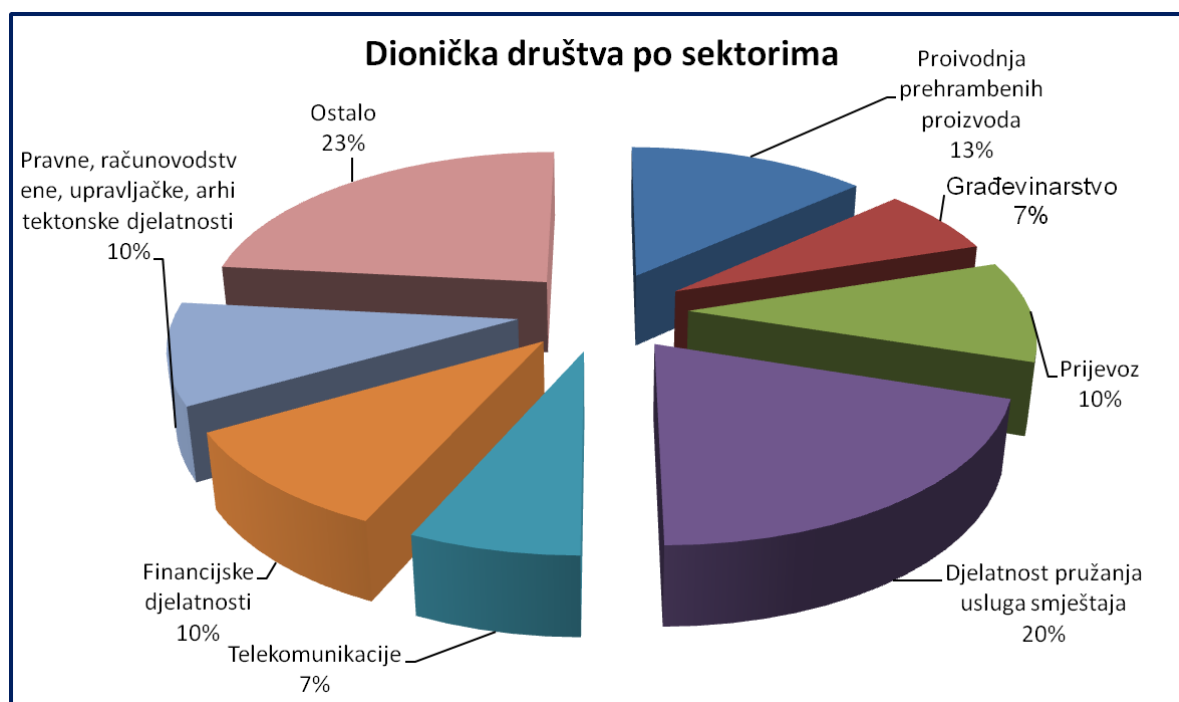
Zadovoljavajući gore navedene kriterije, dobio se uzorak od 30 dioničkih društava, raspoređenih u 13 sektora po pravilima Zagrebačke burze, prikazanih u sljedećoj tablici:

Tablica 6: Dionička društva po sektorima

Sektori	Dionička društva
CA - Proizvodnja prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda	Čakovečki mlinovi
	Podravka
	Kraš
	Viro
CD - Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	INA
CI - Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	Ericsson Nikola Tesla
CJ - Proizvodnje električne opreme	Končar- Elektroindustrija
CL - Proizvodnja transportne opreme	AD Plastik
F - Građevinarstvo	Dalekovod
	Viadukt
G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	Atlantic grupa
	Medika
H - Prijevoz i skladištenje	Atlantska plovdba
	Uljanik plovdba
	Luka Ploče
I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	HUP-Zagreb
	Valamar Riviera
	Arena Hospitality Group
	Plava Laguna
	Turisthotel
	Liburnia Riviera Hoteli

JB - Telekomunikacije	Hrvatski Telekom
	Optima
K - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Hrvatska poštanska banka
	Privredna banka Zagreb
	Zagrebačka banka
MA - Pravne, računovodstvene, upravljačke, arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo te tehničko ispitivanje i analiza	Đuro Đaković
	Adris grupa
	Ingra
MB - Znanstveno istraživanje i razvoj	Institut IGH

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

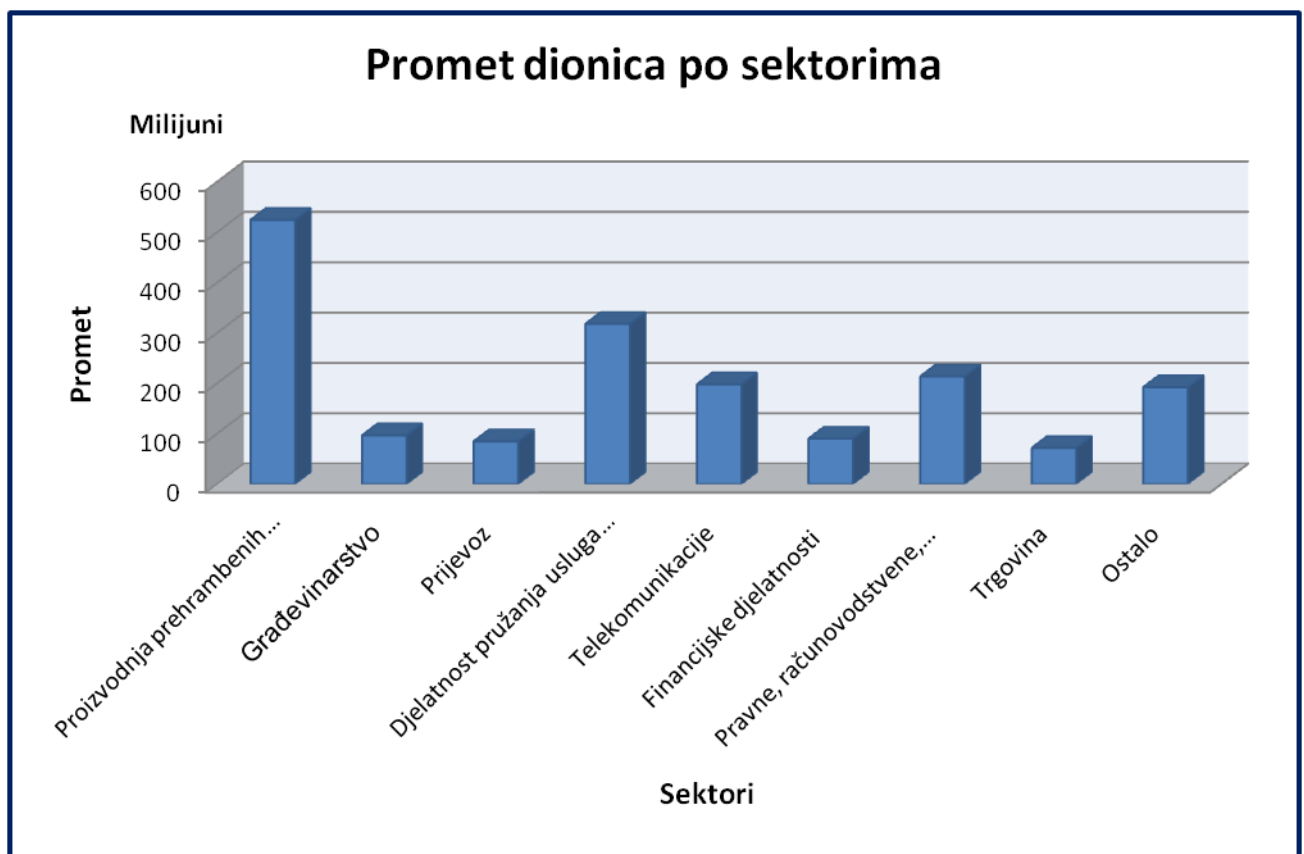
Graf 1: Postotni udio izabranih d.d. po sektorima

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

Iz grafa 1. vidljivo je da je u uzetom uzorku najzastupljeniji sektor Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, slijedi sektor Proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića i duhanskih proizvoda, itd. Sektori koji nisu ušli u uzorak su:

- Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
- Proizvodnja tekstila, odjeće, kože i srodnih proizvoda
- Proizvodnja proizvoda od drva i papira, tiskanje

- Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda
- Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka
- Proizvodnja osnovnih metala i proizvodnja izrađenih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme
- Ostala prerađivačka industrija, popravak i instaliranje strojeva i opreme
- Izdavačke djelatnosti, filmska djelatnost i djelatnosti snimanja zvučnih zapisa te djelatnosti emitiranja programa
- Poslovanje nekretninama
- Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
- Umjetnost, zabava i rekreacija.

Graf 2: Promet dionica po sektorima

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

U grafu 2. prikazana je veličina prometa dionicama za izabrana poduzeća po sektorima u prvom polugodištu 2017. god. Najveći promet je imala Proizvodnja prehrambenih proizvoda 29,33%, Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane 17,77%, Pravne, računovodstvene, upravljačke, arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo te tehničko ispitivanje i

analiza 11,93%, Telekomunikacije 11,06%, Građevinarstvo 5,40%, Financijske djelatnosti 5,03%, Prijevoz 4,73%, Trgovina 3,99%, a na preostalo otpada 10,75%.

4.2. Mjerenje Internet izvještava putem kriterija

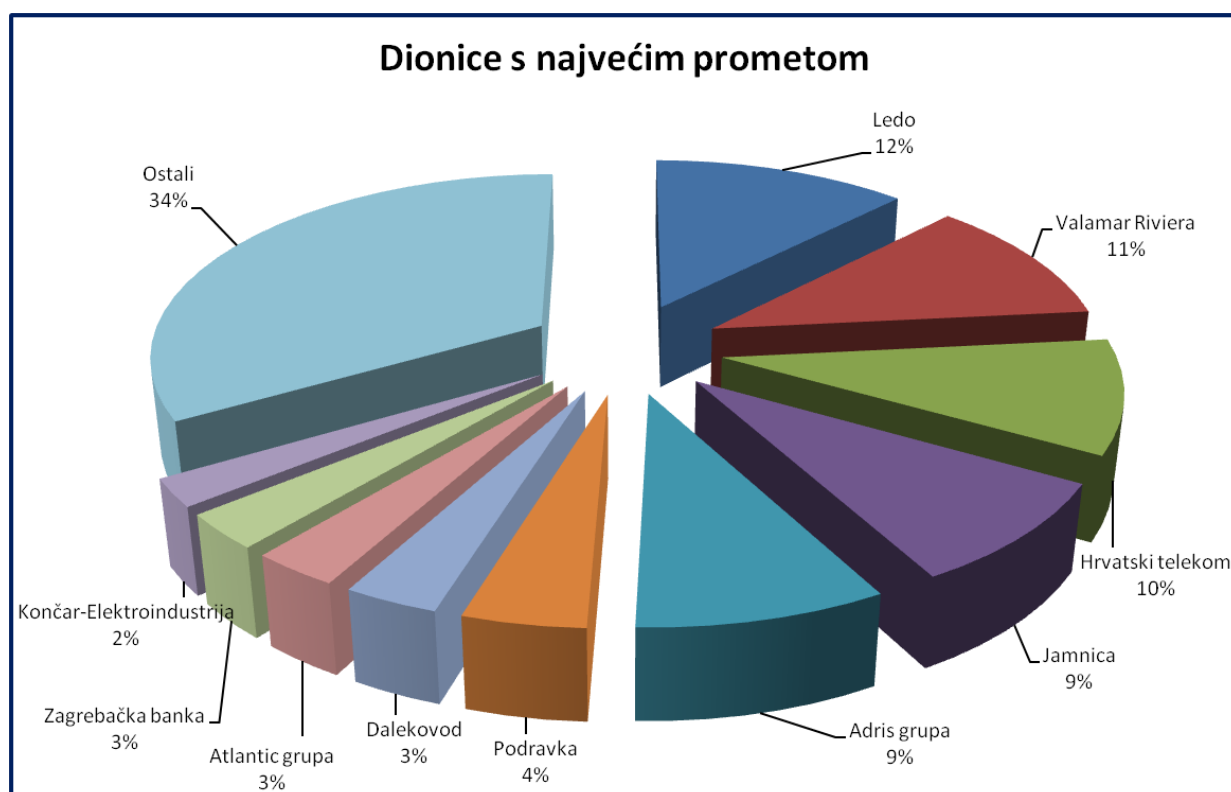
Tablica 7: Rezultati mjerenja

Red. br.	Kriteriji	Broj d.d.	%
	Informacije iz financijskih izvještaja		
1.	Bilanca	30	100,00
2.	Račun dobiti i gubitka	30	100,00
3.	Izvješće o novčanom tijeku	30	100,00
4.	Izvješće o svim promjenama dioničarske glavnice	30	100,00
5.	Revizorsko izvješće	24	80,00
6.	Bilješke uz financijska izvješća	29	96,67
7.	Računovodstvene politike	27	90,00
8.	Informacije o dijelovima poslovanja	24	80,00
9.	Tromjesečna izvješća	30	100,00
10.	Polugodišnja izvješća	30	100,00
11.	Izvješća iz prošlih poslovnih godina	30	100,00
	Ostale korisne informacije		
12.	Zadnja tržišna cijena dionice	30	100,00
13.	Objave za javnost i medije	17	56,67
	Transparentnost uprave i nadzornog odbora		
14.	Izjava odgovornosti uprave za financijska izvješća	28	93,33
15.	Kodeks korporativnog upravljanja	21	70,00
	Tehnička potpora korisnicima		
16.	Poseban dio web stranice za ulagače	17	56,67
17.	Interni pretraživač web stranice	17	56,67
18.	E-mail adresa	26	86,67
19.	Format izvješća prikladan za izračune	29	96,67
20.	Engleska verzija web stranice	25	83,33

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

Sve kompanije su objavile temeljne financijske izvještaje, kao i tromjesečne, polugodišnje i izvještaje iz prošlih poslovnih godina. Zadnja tržišna cijena dionice je informacija koja se objavljuje na Burzi i ona je prikazana za sve kompanije. Računovodstvene politike su prikazane kod 27 kompanije, informacije o dijelovima poslovanja objavile su 24 kompanije. Ovdje treba naglasiti da su u uzorku 3 banke i 2 brodarske kompanije koje nemaju segmente

poslovanja. Evidentna je loša komunikacija s javnošću, samo 17 poslovnih subjekata ima objave za javnost, kao i dio web-a namijenjen ulagačima. Također, poražavajući su rezultati vezani za Kodeks korporativnog upravljanja (70%) i privlačenja stranih investitora jer samo njih 83,33% imaju englesku verziju svog web site-a.

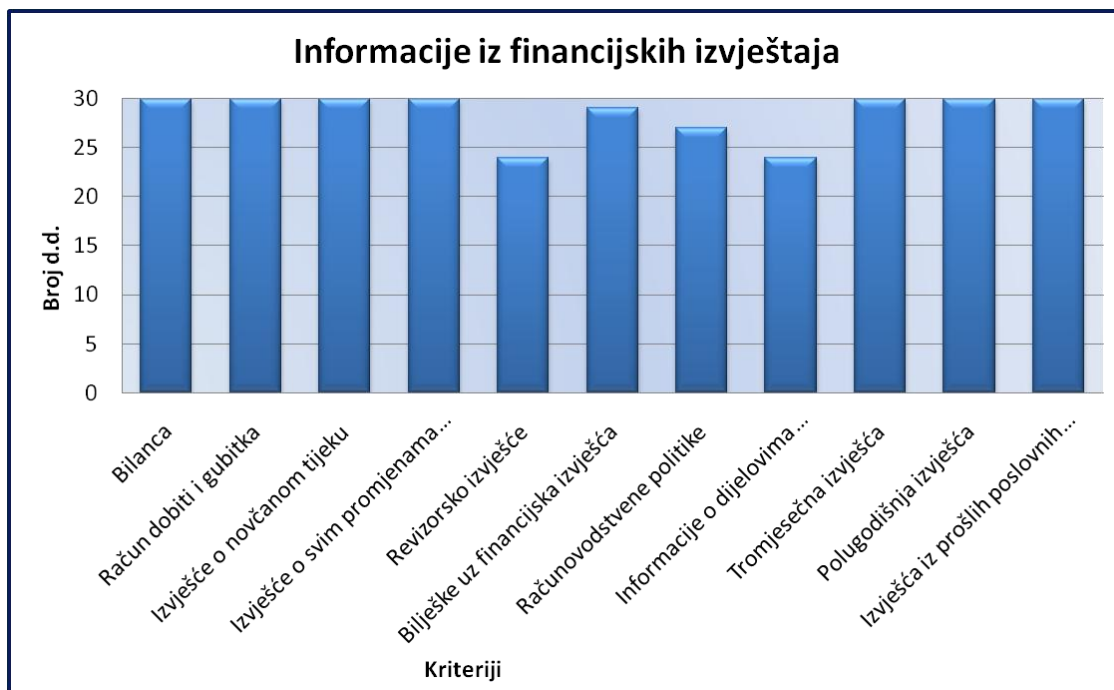
Graf 3: Dionice s najvećim prometom

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

Gornji graf prikazuje 10 kompanija čije su dionice ostvarili najveći promet u prvom polugodištu 2017. godine. Komparirajući to s zadanim kriterijima dolazi se do poražavajućih brojki, u top 10 dionica, samo su 4 poslovna subjekta (Hrvatski telekom, Adris grupa, Dalekovod i Končar-Elektroindustrija) zadovoljila sve postavljene kriterije, a čak 3 poslovna subjekta imaju ispod 80% ispunjenost kriterija.

4.3. Rezultati istraživanja

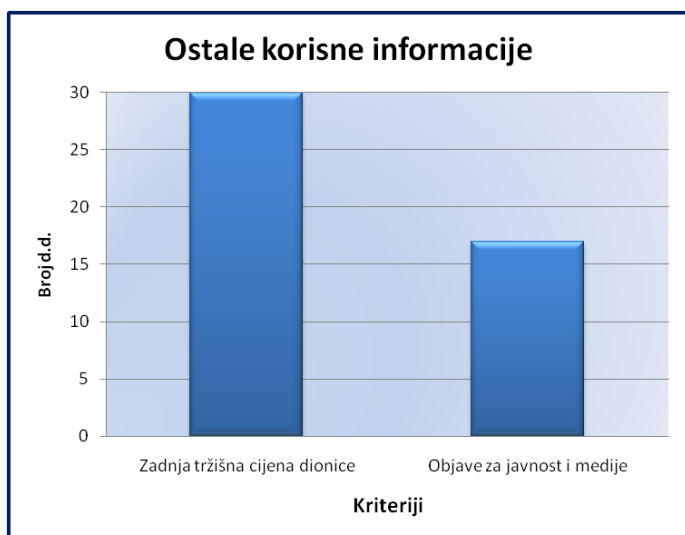
Nakon provedenog istraživanja 30 kompanija, čije se dionice listaju na Zagrebačkoj burzi, prema zadanim kriterijima dobiveni su sljedeći rezultati.

Graf 4: Prikaz informacija iz financijskih izvještaja

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

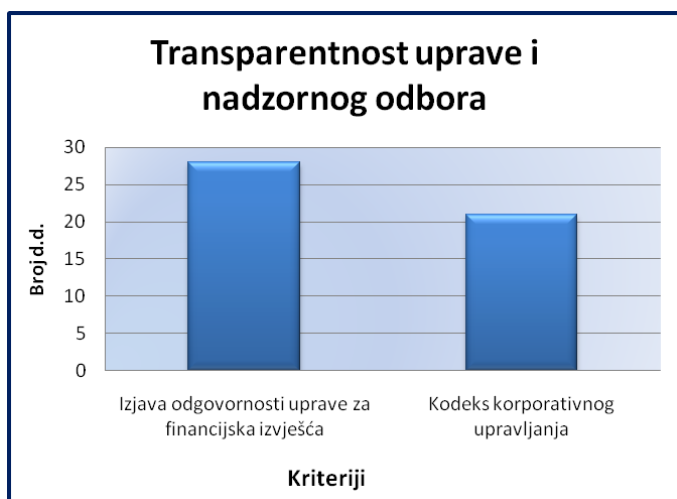
Gornji graf prikazuje koliko je poslovnih subjekata zadovoljilo postavljen kriterije iz segmenta Informacije iz financijskih izvještaja. Svi poslovni subjekti objavljuju temeljne financijske izvještaje, osim revizorskog izvještaja (80,%) i informacije o dijelovima poslovanja (80%).

Graf 5: Prikaz objave Ostalih korisnih informacija

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

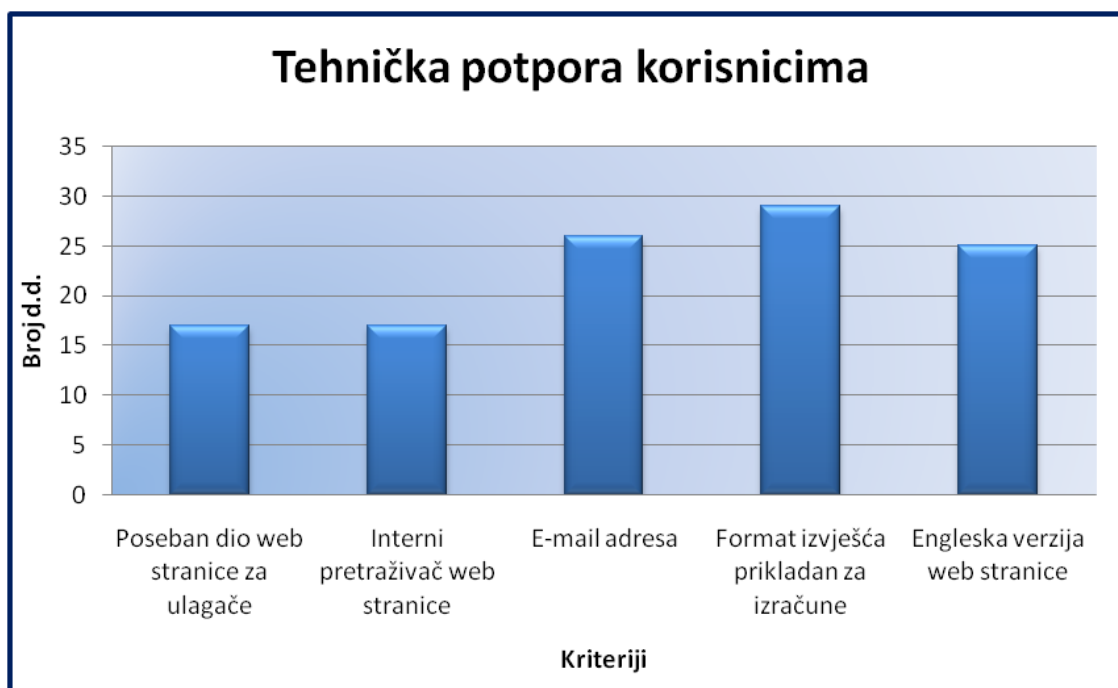
Graf 5 predložuje kako poslovni subjekti iz uzetog uzorka nemaju razvijen odnos s medijima i javnošću. Trebali bi popraviti komunikaciju s javnošću jer bi to zasigurno, u konačnici, rezultiralo boljim poslovnim rezultatima.

Graf 6: Prikaz transparentnosti uprave i nadzornog odbora

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

Gore navedi graf prikazuje zadovoljavajuću transparentnost poslovnih subjekata, odnosno uprave i nadzorni odbori prihvaćaju obveze odgovornosti za fer financijsko izvještavanje.

Graf 7: Prikaz tehničke potpore korisnicima

Izvor: Izrada autorice prema podacima Zagrebačke burze

Graf 7. daje prikaz koliko su poslovni subjekti okrenuti prema vani, prema korisnicima i javnosti. S obzirom na današnje mogućnosti informatičke tehnologije i koliko je ona ušla u sve pore poslovnog i društvenog života u cijelom svijetu, pa tako i kod nas, bilo je za očekivati veću primjenu informatičkih alata. Nažalost, vodeći ljudi u hrvatskim kompanijama još ne shvaćaju važnost informatizacije svojih poduzeća i edukacije zaposlenika na tom području. Točna informacija, u pravo vrijeme i na pravom mjestu donosi poslovni uspjeh na domaćem i stranom tržištu.

4.3.1. Osnovna statistička obilježja IFI ocjene

Na temelju provedenog istraživanja i definiranog modela ocjenjivanja dobivena su obilježja IFI-ocjene, prikazana u tablici 8, na idućoj stranici.

Tablica 8: Osnovna statistička obilježja IFI-ocjene

Broj opservacija	30
Aritmetička sredina	17,47
Standardna devijacija	2,48
Najniža vrijednost	14
Medijan	17,5
Najviša vrijednost	20
Mod	20

Izvor: Izrada autorice

Ukupni IFI-indeks na razini 30 kompanija iznosi 17,47 ili kompanije od 20 odabranih kriterija prosječno objavljuju 17,47. Standardna devijacija promatranog skupa iznosi 2,48. Medijalna vrijednosti IFI indeksa kod promatranog skupa iznosi 17,5; a najčešća vrijednost je 20. Dobivene vrijednosti pokazuju da hrvatske kompanije, koje su uzete u uzorku imaju prosječno opsežno objavljivanje financijskih i nefinancijskih informacija.

5. Zaključak

Istraživanje je pokazalo, u sferi objavljivanja temeljnih financijski izvještaja (bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanom toku, izvještaj o svim promjenama dioničarske glavnice), kompanije koriste prednosti koje pruža Internet. Objavljeni izvještaji brže dolaze do zainteresirane strane tj. investitora i daleko su jeftiniji od tiskanja u papirnatom obliku.

Rezultati pokazuju da informacije koje pokazuju odgovornost menadžera i uprave za poslovanje poduzeća kod većeg broja obrađenih poslovnih subjekata su zadovoljavajuće i odgovornost tih osoba je u pozitivnom odnosu s veličinom poduzeća.

Nefinancijske informacije, npr. objave za javnost i medije, posebni dio za ulagače, e-mail, engleska verzija web stranice i dr., znak su odgovornog odnosa poslovnog subjekta prema partnerima, investitorima, kao i prema okruženju u kojem obavljaju svoju djelatnost. Rezultati istraživanja pokazuju da poslovni subjekti nisu zainteresirani za kvalitetnu komunikaciju s potencijalnim investitorima. Istražene kompanije još moraju poraditi na kvaliteti ovog oblika izvještavanja. No, u odnosu na prijašnja istraživanja evidentan je pozitivan pomak u dobrovoljnom internetskom objavljivanju informacija.

Istraživanje je pokazalo da Zagrebačka banka, Uljanik plovidba i Liburnia Riviera Hoteli imaju financijske i nefinancijske izvještaje vrlo manjkave, zatim poduzeće Viadukt koje je u stečaju i nema nefinancijske informacije. Poduzeća koja su apsolutno zadovoljila sve kriterije jesu: INA, Ericsson Nikola Tesla, Končar-Elektroindustrija, AD Plastik, Dalekovod, Adris grupa, Hrvatski Telekom i Ingra.

Internet je noviji oblik komuniciranja između poslovnih subjekata i interesnih skupina. Svjedoci smo da je internetsko izvještavanje u zamahu, kako u razvijenim zemljama, tako i u ostatku svijeta. Stoga je za očekivati da će hrvatski poslovni subjekti nastaviti pozitivnu praksu korištenje internetske platforme za sastavljanju i objavljivanje svojih financijskih i nefinancijskih informacija.

Može se tvrditi da daljnjim razvojem tržišta kapitala i globalizacijom, sve većom konkurencijom i sve većom standardizacijom financijskih izvještaja, jačanjem zakonske regulative, poslovni subjekti bi trebali osigurati redovito, potpuno, transparentno, objektivno i fer izvještavanje kako bi privukli potencijalne ulagače i/ili kreditore sa „svježim“ kapitalom za ekspanziju svojeg poduzeća.

Literatura

1. Anargiridou, C., Papadopoulos L., (2009.): The web-based financial reporting adopted by the listed companies in the Athens Stock Exchange
2. Bogdan,V., Pop C., (2008.): Romanian companies' web-based disclosure choices And capital markets
3. Bogdan, V., Popa N., (2008.): Online financial reporting disclosure Requirements across central and eastern European countries
4. Deloitte Hrvatska, (2015.): Novi i prerađeni MSFI-jevi za primjenu u financijskim izvještajima za 2015. godinu i nadalje, dostupno na:
https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/hr/Documents/about-deloitte/hr_MSFI_modeli_FI_2015-HR.pdf
5. Fathilatul, Z., Md suhaimi, S., Mohd Y., (2003.): Investor Relations in Developing Countries: A Disclosure Strategy
6. Khadaroo, M.,(2005): Business reporting on the internet in Malaysia and Singapore: A comparative study
7. Muther T., Salah A.,(2006.):Web-Based Voluntary Financial Reporting of Jordanian Companies
8. Narodne novine, br. 140/2006
9. Narodne novine, br. 88/2008
10. Narodne novine, br. 136/2009
11. Perčević, H., (2010.):Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja, dostupno na :
<http://web.efzg.hr/dok/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Financijski%20izvje%C5%A1taji.pdf>
12. Perčević, H.,(2012.): Izvještaji o novčanim tokovima, dostupno na:
http://web.efzg.hr/dok/RAC/hpercevic/financijsko_racunovodstvo/Izvje%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Danim%20tokovima.pdf
13. Pervan, I., (2017), Nastavni materijali RPS-a, Split
- 14.Pervan,I.,(2006):Dobrovoljno financijsko izvješćivanje na Internetu:Analiza Prakse hrvatskih i slovenskih d.d. koja kotiraju na burzama,Financijska teorija i praksa 30 (1),str.1-27
15. Pervan, I., Filipović,I., (2008.): Internet financial reporting - practice of listed Companies from sarajevo stock exchange
16. Sever, S.,(2009.): Stanje i perspektive financijskog izvještavanja i revizije u kotirajućim poduzećima u Republici Hrvatskoj

17. Smith, B., Pierce, A., (2005.): An Investigation of the Integrity of Internet Financial Reporting
18. Vidučić, Lj., (2008.): Financijski menadžment, RRIF, Zagreb
19. Zagrebačka burza, (2017.): Pravila Burze, Zagreb

Popis tablica, grafikona i slika

Popis tablica

- Tablica 1: Struktura bilance
- Tablica 2: Struktura računa dobiti i gubitka
- Tablica 3: Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti
- Tablica 4: Novčani tokovi iz investicijskih aktivnosti
- Tablica 5: Novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti
- Tablica 6: Dionička društva po sektorima
- Tablica 7: Rezultati mjerenja
- Tablica 8: Osnovna statistička obilježja IFI-ocjene

Popis grafikona

- Graf 1: Postotni udio izabranih d.d. po sektorima
- Graf 2: Promet dionica po sektorima
- Graf 3: Dionice s najvećim prometom
- Graf 4: Prikaz informacija iz financijskih izvještaja
- Graf 5: Prikaz objave Ostalih korisnih informacija
- Graf 6: Prikaz transparentnosti uprave i nadzornog odbora
- Graf 7: Prikaz tehničke potpore korisnicima

Popis slika

- Slika 1: Računovodstveni standardi i politike kao okvir financijskog izvještavanja